

ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ ΜΕΘΟΔΙΚΗ

ΑΠΑΣΗΣ ΤΗΣ ΟΙΚΟΤΜΕΝΗΣ

Ἐκ Παλαιῶν τε καὶ Νεωτέρων Σοφῶν Συγγραφέων
συνερανισθεῖσα καὶ συντεθεῖσα

Π Α Ρ Α

ΔΙΟΝΤΣΙΟΥ ΠΥΡΡΟΥ

ΤΟΥ ΘΕΤΤΑΛΟΥ

Γατροφιλοσόφου καὶ Διδασκάλου τῶν Ἐπισημῶν καὶ τῆς
Ἰατρικῆς εἰς τὸ ἐν Ἀθήναις κοινὸν Σχολεῖον

Χάριν τῶν αὐτοῦ φίλων Μαθητῶν
καὶ τοῦ Ἑλληνικοῦ Γένους.

Ν Τ Ν Π Ρ Ω Τ Ο Ν Τ Τ Π Ο Ι Σ Ε Κ Δ Ι Δ Ε Τ Α Ι
Φ Ι Λ Ο Τ Ι Μ ῶ Δ Α Π Α Ν Η

ΤΟΥ ΕΛΛΟΓΙΜΩΤΑΤΟΥ ΑΡΧΙΔΙΑΚΟΝΟΥ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΑΘΗΝΩΝ

ΚΥΡΙΟΥ ΝΕΚΤΑΡΙΟΥ ΤΟΥ ΛΕΣΒΙΟΥ.

Ε Ν Ε Τ Ι Η Σ Ι Ν .

ΠΑΡΑ ΝΙΚΟΛΑΟΥ ΓΑΤΚΕΙ ΤΩ ΕΞ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ.

Ι 8 Ι 8 .

Τῷ
Παναγιωτάτῳ καὶ Θεϊστάτῳ Οἰκουμένικῳ Πατριάρχῳ
Κυρίῳ μοι Κυρίῳ ΓΡΗΓΟΡΙῶ τῷ Πανσι-
βάζῳ μοι Πατρὶ καὶ Δεσπότη .

Αρταξέρξης ὁ μέγας ἐκεῖνος βασιλεὺς τῶν Περσῶν,
ἐλατύνων ποτὲ καὶ ὄθῦν, ἐπειδὴ αὐτουργός τις καὶ ιδιῶ-
της ἄνθρωπος ἐπρόσφερεν αὐτῷ εἰς δῶρον ὀλίγον ὕδωρ,
τὸ εἰδέχθη εὐμενῶς τε καὶ φιλανθρωπῶς, καὶ δὲν ἀπέ-
βλεψεν ὁ σοφὸς βασιλεὺς εἰς τὴν εὐτέλειαν τοῦ προσφερο-
μένου, ἀλλ' εἴωρα εἰς τὴν προθυμίαν τοῦ προσφέροντος,
καὶ εἰς τὴν πρὸς αὐτὸν εἰλικρινῆ ἀγάπην τοῦ εὐγνώμονος
ὑπηκόου. Ἀξιέπαινοι λοιπὸν καὶ εἰ δύω. ὁ μὲν, ὅτι δὲν
συνεσαλῆ διὰ τοῦ εὐτελοῦς δώρου νὰ προσφέρῃ ἑμῶν τὴν
μεγάλην προθυμίαν καὶ τὸ πρὸς τὸν βασιλέα βαδύτατον
σεβασ τοῦ ὁ δὲ, ὅτι ἀπεδέχθη φιλανθρωπῶς τε καὶ βα-
σιλικῶς τὸ μικρὸν ἐκεῖνο δῶρον, ὡς μέγα σημεῖον τῆς
προθυμίας καὶ ἀγάπης τοῦ προσφέροντος.

Οὕτω καὶ γὰρ, Παναγιώτατε Δέσποτα, λαμβάνω τὸ
ἑμῶν νὰ προσφέρω τὸ μικρὸν τοῦτο πόνημά μου, ὡς
δειγμὰ τῆς μεγάλης καὶ ἐνθέρμου μου προθυμίας, καὶ
τοῦ κατὰ γρῆος βαδυστάτου σεβασ μου πρὸς τὴν ὑμετέραν
σεβασήν μοι Παναγιότηα. Καὶ βέβαια εἰς ποῖον ἄλλον
καλ-

καλλιώτερον ἔπρεπεν ἐγὼ νὰ προσφέρω καὶ νὰ ἀφιερῶσθαι
τὴν νέαν ταύτην καὶ μεθοδικήν μου Γεωγραφίαν, τὴν
συντεθείσαν χάριν τῶν ἐν Ἀθήναις φιλομούσων καὶ φιλο-
μαθῶν νέων, εἰ μὴ εἰς Σέ τὸν φιλόμουσον Ἑλληνα καὶ
φιλέλληνα, μάλιστα τὸν συνεργὸν καὶ ὑπερασπιστὴν τῶν Ἑ-
λικωνιάδων Μουσῶν; εἰς ποῖον ἄλλον, λέγω, εἰ μὴ εἰς
Σέ τὸν πρᾶγον καὶ ἡσυχον Ἀρχιερέα, τὸν ἀληθῆ καὶ ἀ-
ξιάγασον Ποιμένα τῆς Οἰκουμένης; ἥτις πλουτοῦσα τοῖς
εὐτοῦ ἀξιοπρεπέστατον Πατέρα, καὶ ἔμφρονα Ποιμένα ἔ-
χει διὰ σώματος καθ' ἑκάστην χαίρουσα τὸ, "Τοιοῦτος
ἦμιν ἔπρεπεν Ἀρχιερεὺς" μετὰ τῶν ἐξῆς Ἀποστολικῶν
ἐγκωμίων καὶ ἀναρρήσεων!

Δέχθητι λοιπὸν, Παναγιώτατε καὶ προσκυνητέ μοι
Δέσποτα, ὡς πρωτέλεια τῶν ἐν Ἀθήναις κόπων μου, τὴν
παρουσάν μου ταύτην βίβλον, τὴν γέμουσαν, ὡς νομίζω
παντοίων ιδεῶν καὶ χρησίμων γνώσεων, ἀντιβραβεύων
μοι τὰς Παναγίους Σου Εὐχὰς, ὥστε γενέσθαι μοι ἀρρῶ-
γους εἰς τὸ πολλαπλασιάσαι τὸ ἐμπιστευθὲν μοι παρὰ τοῦ
Κυρίου τάλαντον. Γένοιτο, γένοιτο!

Τῆς ὑμετέρας Σεβαστῆς μοι Παναγιότητος
Ταπεινότητος καὶ εὐπειθέστατος δοῦλος
Διονύσιος Ἱερομόναχος ὁ Πύρρος.

ΠΡΟΣ ΤΟΥΤΣ ΦΙΛΑΝΑΓΝΩΣΤΑΣ.

Αντις ἤθελε βάλκειν κατὰ νοῦ τὰ ὅσα λέγει ὁ εὔας καὶ ὁ ἄλλος, βέβαια αὐτὸς κάμμιαν φοραὶ δού ἤθελε κάμειν κάμνύα καλὸν εἰς τὸν Κόσμον. Εἶναί τινες, οἱ ὅποιοι λέγουσιν, ὁ ἀνθρωπος ἔφερετε νὰ ἔχη περισσότερα παρά δύο χεῖρας, ἢ ἔφερετε νὰ ἔχη τέσσαρας ὀφθαλμούς, καὶ ὄχι δύο· ἢ ὁ Οὐρανὸς ἔφερετε νὰ βρέχη μέλι καὶ γάλα, καὶ ὄχι χάλαζαν καὶ χιόνα, κτλ'. Εἶναι ἄλλοι πάλιν, οἱ ὅποιοι δυνάονται νὰ λέγωσι, τί χρειάζονται τόσα βιβλία, καὶ τόσα συγγράμματα; Ἴδὲ μᾶς εἶναι ἀρκετὰ τὰ τῆς προγόνων μας, δηλαδή οἱ Τόμοι, καὶ αἱ πολλόταται Γραμματικαὶ, κτλ'. Βέβαια ἡ σφαῖρα τῆς ιδεῶν τύπων τῆς μικρῶν Ζωίλων καὶ Θεοσιτῶν φαίνεται ὅτι περικλείεται μέσα εἰς τὸν πλατυὺ κύκλον τῆς αὐτῶν ἀμαθείας. Ἐπειδὴ καὶ μὴ εἰδότες τὰς Γραφὰς, ἔτε τὰς θείας προσαγάς, σοχάζονται ἔτω σφαλερῶς. Ἄντις ἔμβη εἰς τὰς κατὰ πολλὰ πλατείας Βιβλιοθήκας τῆς πεφῶτισμένης Εὐρώπης, καὶ ρίψῃ κυκλόθεν τὰς ὀφθαλμούς τε, θέλει ἰδεῖν χιλιάδας τῆς χιλιάδων βιβλία, ἅπαντα τὰ ὅποια διάφορα καὶ κατὰ τὴν ὕλην, καὶ σωματότητα. Διὰ νὰ αὐξήσῃ ἐν Γένος τὰς ιδέας του, χρειάζεται νὰ

νά ἔχη διάφορα καὶ καλά βιβλία. Ἡ Ἑλλάς, ἡ ὁποία κατὰ τὸ παρὸν εἶναι πολλὰ ταπεινὴ, ὑπερεῖται ἀκόμη ἀπὸ πολλὰ βιβλία, ἀναγκαῖα καὶ χρειάζομενα εἰς τὴν ἀναγέννησίν της :

Ἐπειδὴ καὶ τὸ πρὸ τεσσάρων χρόνων ἐκδοθεὶ εἰς Βενετίαν περὶ Χρεῶν τῶ ἀνθρώπου μικρὸν Ἐγχειρίδιον με ἔλαβε καλὴν ὑποδοχὴν εἰς ὅλας σχεδὸν τὰς Ἑλληνικὰς Χώρας παρὰ τῶ φιλομέσων καὶ νῦν ἔχοντων Ἑλλήνων, διὰ τοῦτο φιλοτιμέμαι καὶ τώρα, καὶ δίδω εἰς φῶς τὴν παρῶσάν με ταύτῃ Μεθοδικὴν Γεωγραφίαν, τὴν ὁποίαν προλαβὼν εἰς τὰς μαθητάς με ἐξήγησα* καὶ τῆτο ὄχι μὲ σκοπὸν διὰ νὰ γυμίσω τὰς βιβλιοθήκας τῶ Ἑλλήνων μὲ τὸ μικρὸν με τῆτο βιβλίον, ἀλλὰ διὰ νὰ κάμω τὸ χρέος με, τὸ ὁποῖον ἡ κοινὴ ἡμῶν Μήτηρ ἡ Ἑλλάς ζητεῖ ἀπὸ κάθε εἰς ἀ φιλόμεσον καὶ φιλοπάτερον Ἑλλῆνα.

Ὁμολογῶ ὅτι τῆτο με τὸ βιβλίον δὲν εἶναι μεγάλον, ἐκτεταμένον, πολύφυλλον καὶ ὀγκῶδες, πλὴν σοχάζομαι, ὅτι ἔχει νὰ φανῆ ὠφέλιμον καὶ ἀρετὸν εἰς τὰς Ἑλληνικὰς καρδίας τῶ φιλομαθῶν Νέων τῆς ἡμῶν Πατρίδος* ἐπειδὴ καὶ εἰς αὐτὸ δίδονται ὅλα ἐκεῖνα, τὰ ὁποῖα εἶναι ἀναγκαῖα καὶ ὠφέλιμα εἰς κάθε φιλομαθῆ Ἑλληνα.

Διὰ νὰ καθησυχάσω μάλιστα τὴν περιέργειαν τῶ εἰλικρινῆς Φιλαναγνώστου, ἰδὲ ὅπως ἐν συτόματι προπάτω τὴν εἰς τὴν παρῶσαν Πραγματείαν περιεχομένην ὕλην.

Ἡ Γεωγραφία αὕτη διαλαμβάνει πρῶτον, περὶ τῶν Ὀρειμῶν αὐτῆς. Περὶ ὅλων τῶν Κρίκων τῆς Σφαίρας. Περὶ τῶν διαφόρων θέσεων τῆς Ὑδρογείας Σφαίρας καὶ τῶν κατοίκων αὐτῆς. Δεύτερον, περὶ τῶν καταστροφῶν ἐκ φύσεως γυνομένων κατὰ διαφορὰς καιρῶς ἐπαύω εἰς τὴν ἡμετέραν γλῶσσαν. Περὶ τῶν μεγαλιτέρων Ὀρέων τῆς α. β. καὶ γ. τάξεως, καὶ περὶ τῶν μεταβολῶν αὐτῶν. Περὶ τῶν ὑδάτων, τῶν θαλασσῶν, ποταμῶν, κτλ'. Τρίτον διαλαμβάνει περὶ τινῶν Προβλημάτων, καὶ Θεωρημάτων τῆς Γεωγραφίας καὶ Ἀστρονομίας, τὰ ὅποια ὁμοειδῶς εἰσκόονται προσηρμοσμένα εἰς μίαν τεχνικὴν ὑδρογείον Σφαῖραν, καὶ εἰς τὴν Νέαν Γεωγραφικὴν Χάρτην τῆς Παντός. Τέταρτον, περὶ τῶν διαιρέσεων καὶ ὑποδιαιρέσεων τῆς Νεωτέρας καὶ Παλαιῆς Κόσμου. Περὶ τῶν Βασιλειῶν κατὰ μέρος καὶ Ἐπαρχιῶν, καὶ περὶ τῶν ἀρχαίων κατοίκων αὐτῶν, συωρῶν, καὶ ὀνομαστοτέρων ὀρέων αὐτῶν, καὶ περὶ τῶν μεγαλιτέρων καὶ ἀξιολογωτέρων ποταμῶν τῆς Κόσμου. Περὶ τοῦ Κλίματος ἐκάστης τύπου, καὶ τῶν κρᾶσεων τῆς ἀέρος αὐτῆς. Ποία ἢ Διάλεκτος ἐκάστου γένους καὶ ἢ θρησκεία. Ἐπισημαίνονται αἱ πρωτεύουσαι καὶ ὀνομασταὶ Πόλεις τῆς Κόσμου. Διορίζονται τὰ μήκη καὶ τὰ πλάτη αὐτῶν ἀπὸ τὸν Μεσημβρινὸν καὶ Ἰσημερινόν. Θέτομον ἀκόμη νεωστὶ καὶ τὴν μερικὴν καταγραφὴν τῶν Ἀθηνῶν, καὶ ὅλης τῆς Ἀττικῆς μετὰ τῶν ἐν αὐτῇ θαυμασῶν ἀρχαιοτήτων, καὶ συωπτικῶς, τὴν

ή.

καταγραφῶ ὅλων τῶν Νήσων τῷ Κόσμῳ. Πρὸς τὸ τέλος τῆς Βίβλου προσετέθη εἷς ἄσ' Ἀτλας, καὶ μία Γεωγραφικὴ Χάρτα, εἰς τὴν ὁποίαν ὁ φιλομαθὴς βλέπει ὅλον τὸν Κόσμον εἰς εἷς χῆμα ἐπίπεδον καὶ ὀκλοθεώρητον· καὶ ἄλλη Χάρτα Νομισματικὴ, εἰς τὴν ὁποίαν βλέπει κεχαραγμένα τὰ χήματα καὶ τὰς εἰκόνας τῶν ἀρχαίων Νομισμάτων ὅλων τῶν Ἐπαρχιῶν τῆς Ἑλλάδος, καὶ ἄλλων Βασιλείων, τὰ ὁποῖα ἔλαβον εἰς τὰς Ἀθῆνας παρά τινος ἡμετέρου φίλου νέου καὶ περὶέργου περηνγητῆ Γερμανῆ, καὶ τλ'.

Μετὰ τὴν καλῶς ἔκβασιν τῆς παρούσης Πραγματείας, θέλω ἐκδώσειν εἰς φῶς μίαν μου νέαν Βοτανικὴν, καὶ ἕλλην τῆς Ἰατρικῆς προσήρμοσμένην εἰς τὰς ἀνθρωπίνους ἀρρώστιας, τὴν ὁποίαν κατὰ τὸ παρὸν ἐξηγῶ εἰς τὰς μαθητάς μου. Ἐρρώσθε.

Διονύσιος Πύρρος ὁ Θεσσαλός.

ΕΠΙΓΡΑΜΜΑ

ΕΙΣ ΤΟΝ ΣΟΦΟΛΟΓΙΩΤΑΤΟΝ ΙΑΤΡΟΔΙΔΑΣΚΑΛΟΝ

ΚΤΡΙΟΝ ΔΙΟΝΤΣΙΟΝ ΠΤΡΡΟΝ ΤΟΝ ΘΕΤΤΑΛΟΝ.

Ἀθήνησιν ἔην γλυκίων, ὅτε μέλπετ' αἰοιδῆ
Μισάων· πάρ ὃ χρύσειον ἤλυθ' ἔτος,
Κάλλιπε δ' αἰγυοίῃ ἠλάσκεοθ' ἡμέας αἰνῆ.
Αὐτὰρ Διονύσιος θέσκελον αὔθος εἴων
Πιερίδων, Πύρρος τ' ὄνομ' αὐχῶν Θετταλῆς ἔξ
Ἀγκάλεσε τὸ δ' ἔσαυθ' ἥς σοφίης ἀπλέτω
Φωτὶ, ἐνεγκῶν ἐς γ' Ἐλικωνιάδας σφέτερον δῶ.
Τερπνὸν μελπομεύας ἦσιν Ἀθήνησι.
Τῶνεκα χρυσοτέροις, ὡς αὔθεσι τοῖς ἐπέεοσιν
Ἴρην οἱ παῦτες σέψατε οἱ κεφαλῆν.

Ἀδελφικῆς χάριν ἀγάπης

Ὁ τῷ Ἀγίῳ Ἀθηνῶν Ἀρχιδιάκονος

Νεκταίειος ὁ ἐκ Μιτυλήνης.

ΩΣ ΕΚ ΤΗΣ ΒΙΒΛΟΥ
ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΑΝΑΓΙΝΩΣΚΟΝΤΑ.

Δέχυσά μ' ἐν χείρασι φιλοῖστωρ Δέλτων
ἀγαυοῦ.

Διουσίοιο. Εὐφραδέως γὰρ ἐγὼν ἀυδήσομαι

Οὐρεατ' ἠπειρόν τε, καὶ αἰθερίην ὁδὸν ἄσρων.

Ἡελίοιο κελεύθους, ἢ δ' αὖ κύκλα Σελήνης.

Εἴσεαι μὲν σάφα Εὐρώπην, Ἀσίην, Λιβύην τε

Εἴσεαι δ' ἔθνεα, ὅσ' αἴαν περιναμετάσιν.

Ἐνθα μὲν οἴδματ' ἀθέσφατα, εὔθε δε κόλ-
πας δήεις.

Κόλπας εἰναλίης κυαναυγέος Ἀμφιτείτης.

Ἡχιπερ ἰσθμια νῶτα περιβρομέσσι θάλασσα.

Νήσων δ' αὖ πασῶν ἱερὸν πόρον, αἶ τ' ἐνὶ
πόντῳ

Ἀνδράσι ναίονται τετραμμέαι ἄλμυδις ἄλμαι.

Εἰ σέ γ' ἀεισοπόνε τῆς δ' ἰσορείης γλυκὺς ἱ-
μερος αἰρεῖ,

Ἀθρόα παύτ' ἐρέω· σὺ δ' ἐνὶ φρεσὶ βάλλεο
σῆσιν,

Ὅφρα καὶ ἐκ ἐσιδῶν περ ἔχοις εὐφρασον ὀπωπῆν,

Ἡ τάχα κε καὶ ἄλλοισιν ἐπισαμύως ἀγορεύοις.

Ἐκ τῶδ' αὖ γεράρος τε καὶ αἰδοιέσερος εἴης,

Τῷ δέ με γειναμένῳ χαριέσερος. ὡς ἐπέοικεν.

Σημεῖον εὐνοϊκῆς διαθέσεως

Ἰωάννης Τατλίκαρας ὁ Παιδεσηνός.

ΣΤΟΙ-

Σ Τ Ο Ι Χ Ε Ι Α

Τ Η Σ

ΜΕΘΟΔΙΚΗΣ ΓΕΩΓΡΑΦΙΑΣ.

Υ Π Ο Θ Ε Σ Ι Σ.

§. 1. **Ο** Θεός ἔκαμε τὸ παῦν· ἐντὸς τῆ παντὸς δὲ-
ρίσκεται ἡ Γῆ. ὁ ἀνθρώπος ἐπλάσθη ἐκ τῆς γῆς· εἰς
αὐτῷ διατείνει, καὶ εἰς αὐτῷ πάλιν καταναῖ.
„Γῆ εἶ, καὶ εἰς γῆν ἀπελεύση“. αὕτη εἶναι φωνὴ
τῆ Ὑψίστου. Ὁ ἀνθρώπος ζῶν λογικὸν ὄν, νῦ καὶ
ἐπιστήμης δεκτικὸν, καὶ περὶ ἐργεία κινέμενος, δὲν
δύχαισεῖται νὰ κολυμβᾷ εἰς τὴν ἀγνοίαν τῆ ὑπὸ
τῆ πανσόφου Θεῦ δημιουργηθείτων. αὐτὸς περὶ οὐκισ-
μῶς ἀπὸ τῶσας αἰδήσεις, βλέπει μὲ θάμβος τὸ
παῦν. ὄρα ἄνω τοῦ τὸν ἔρανὸν λελαμπευσμένον ἀπὸ
τῶσας ἀναριθμήτους φωστῆρας, κάτω τὸν ὀρίζοντά του
ἐσολισμένον ἀπὸ διάφορα ἀνθη τε καὶ φυτά. ἐμβαί-
νει καὶ εἰς αὐτὰ τὰ ἀσπλάγχνα τῆς γῆς, δέσκει καὶ
ἐκεῖ ἀναρίθμητα ὄντα. ἐρόνα, ὄξετάζει τὰ δημιερ-
γήματα, δίδει δόξαν ἀκαταπαύτως εἰς τὸν πανσόφον
Ποιητὴν τῆ παντός.

§. 2. Ὁ μὴ χυδαῖος ἀνθρώπος δὲν δύχαισεῖται
νὰ βλέπῃ μόνον τὰ περὶ αὐτὸν ὄντα, ἀλλ' ἀγαπᾷ
ἀκόμη νὰ ἠξούρη καὶ ὅλον τὸν κόσμον· δηλαδὴ τὰς
γαίας, τὰς ὠκεανούς, τὰς θαλάσσας καὶ λίμνας, τὰς

ΣΤΟΙΧΕΙΑ

ποταμὸς, τὰ ὄρη, τὰ βασίλεια, τὰς ἐπαρχίας, τὰς πόλεις, τὰς χώρας, καὶ τὰς κατοίκους· ἀκόμη καὶ τὶ ἀνθρώποι δέξονται εἰς κάθε τόπον· ἄστροι, ἢ μαυροί, ἢ ἡμεροί, ἢ ἀγροί· ὁποῖαν γλῶσσαν ὁμιλεῖσαι, καὶ τί Θεὸν λατρεύουσι· τί ποιοῦντα ἐγαίνουσιν ἀπὸ κάθε τόπον, πᾶς δέξονται· καὶ σχεδὸν αὐτὸς ἀγαπᾷ τὴν γνῶσιν ὅλων τῶν ἐπιφανείων τῆς γῆς. Καὶ μὲν δίκαιον τρόπον· ἐπειδὴ καὶ ὁ μικρὸς οὗτος κόσμος, νομίζεται ὡς μία μεγάλη πόλις τῶν ἀνθρώπων. Ἀλλὰ τί ἀχρεῖστερον ἠθέλον εἶναι εἰς τὸν πολιτικὸν ταύτης τῆς πόλεως τὸν ἀνθρώπον, ἀπὸ τὸ νὰ μὴ ἠξέδωρη, μήτε εἰδῶσιν τὸν ἔχον περὶ αὐτῆς, καὶ τὸ νὰ μὴ γινώσκῃ μήτε τὰς πύλας τῆς, μήτε τὰς ὁδοὺς τῆς, μήτε αὐτὰ τὰ λαμπρὰ καὶ περὶφρημα παλατῆς; δεῖ εἶναι αἰχὴν μεγάλην τάχα εἰς τὸν ἀνθρώπον, ὅς τις ὀνομάζεται οἰκοδεσπότης, τὸ νὰ μὴ γινώσκῃ τὰς εἰσοδοὺς καὶ ἐξόδους τῶν οἴκων;

ΚΑΤΑΓΡΑΦΗ ΤΩΝ ΣΦΑΙΡΩΝ.

Πεὶν ἔμβωμον εἰς τὴν θεωρίαν τῆς γήινης σφαίρας, εἶναι καλὸν τὸν ἔξέδωμον πόσων εἰδῶν σφαῖραι εἶναι.

§. 3. Πρώτη εἶναι ἡ Οὐράνιος, ἥτις καὶ Ἐναστρος σφαῖρα λέγεται. αὕτη περικυκλῶνει πανταχόθεν ὅλον τὸν γλῶσσαν, ὡς OZONO. Σχῆμα 1. καθὼς ἡ φλοιά τὸ αὐγόν. Αὕτη διαιρεῖται ἀπὸ τῶν Ἀστρονόμων εἰς ἑκατὸν ἀστερισμῶν, ἕκαστος τῶν ὁποίων περιέχει ἑνα σωρὸν ἀπλανῶν ἀστέρων. δύο εἰδῶν εἶναι αὕτη ἡ σφαῖρα· φυσικὴ ἔρανιος, καὶ τεχνητὴ ἔρανιος σφαῖρα.

§. 4. Δεύτερα εἶναι ἡ Κεικωτή. λέγεται κεικωτή, διότι συνίσταται ἀπὸ πόσων κείκων, ἢτοι κύκλων. αὕτη μᾶς παρασταίνει ἑντελέστατα ὅλον τὸ πλανητικόν

κόν σύστημα τῶ Σαμίε 'Αρισάρχῃ, τῶ περιφήμῃ 'Αστρονόμῃ (1) τῶ τρίτῃ αἰῶτι περὶ Χριστῶ. Σχ. 2. εἰς τὸ κέντρον αὐτῆς Ἡ παρασαίνεται ὁ ἥλιος ἐρχόμενος περὶ τὸν ἄξονά του. περὶ τὸν ἥλιον φαίνονται οἱ πλανῆται ἀποτελεῖντες τὴν ἐαυτῶν περιφορῶν καὶ περὶ αὐτῆς οἱ αὐτῶν δορυφόροι. Ἐνδεκα εἶναι οἱ ἕως τῶρα ἐγνωσμένοι πλανῆται ἕξ δηλαδὴ παλαιοί, καὶ πέντε νεώτεροι. ὧν ὁ πρῶτος εἶναι 1. Ὁ Ἑρμῆς, μικρότατος ἀπάντων. 2. Δεύτερος ἢ Ἀφροδίτη. 3. Τρίτος ἢ Γῆ μας. 4. Τέταρτος ὁ Ἄρης. 5. Πέμπτος ἢ Δῆμιτρα. 6. Ἑκτος ἢ Ἑστία. 7. Ἑβδομος ἢ Πάλλας. 8. Ὀγδοος ἢ Ἥρα. 9. Ἐννατος ὁ καὶ μέγιστος εἶναι ὁ Ζεὺς. 10. Δέκατος ὁ Κρόνος. 11. Ἐνδέκατος καὶ τελευταῖος εἶναι ὁ Οὐρανός, ὅς τις καὶ Ἑρσελ ἐκλήθη, ἀπὸ τῶ περιφήμῃ Ἀστρονόμῃ Ἑρσελ. Δεκαεπτὰ εἶναι οἱ δορυφόροι ἑνάς τῆς Γῆς, δηλαδὴ ἢ Σελῶν, ἢ τις καὶ Ἄρτεμις λέγεται. τέσσαρες τοῦ Διός. ἑπτὰ τῶ Κρόνου. καὶ πέντε τῶ Οὐρανοῦ. Περὶ τὸν ἥλιον δέσονται καὶ διάφοροι Κομήται, οἱ τινες ὄντες συσθεμένοι ἀπὸ γαίας καὶ πέτρας, κυκλοφοροῦσι καὶ αὐτοὶ περὶ τὸν ἥλιον. ὅλων τῶν κείκων τῶτων τῆς σφαίρας θέλομεν ἰδεῖν τὴν χεῖσιν καὶ τὴν σημασίαν αὐτῶν.

§. 5. Τρίτη εἶναι ἢ ὑδρόγειος σφαῖρα, ἢ τις καὶ τεχνικῶς λέγεται πρὸς διαστολὴν τῆς γήινης φυσικῆς σφαίρας. αὕτη εἶναι ἑνὰ σῶμα στρογγυλόν, ὡς τὸ ΟΑΟ. Σχ. 3. ἢ ὡς τὸ ΑΟΞΟ. Σχ. 1. εἰς τὴν ἐ-

πι-

(1) Ἡ γνώμη αὕτη τῆς κινήσεως τῆς γῆς περὶ τὸν ἥλιον, δεῦν εἶναι μῆτε αὐτῶ ἢ ἰδίῃ Ἀρισάρχῃ, ἀλλ' ἄλλῃ τινὸς Φιλοσόφου ὀνομαζομένου Κλεάνθῃ, διαδόχῃ ἢ ἐν Ἀδελφῶν Ζιῶντος τοῦ Στωϊκῶ. Τὴν γνώμην αὐτὴν ἠκολούθησε καὶ ὁ τῆς Εὐρώπης Ἀστρονόμος Νικόλαος ὁ Κοπέρνικος, ὑπὸ τῶ ὀπίου τοῦ ὄνομα ἀκέραια μέχρι τῆς σήμερον.

πιφανείαν τῆς σφαίρας ταύτης φαίνονται ἰσορρομικά ὅλα τὰ μέρη τῆς γῆς. Σφαῖραν λέγοντες εἰς τὸ ἕξῃς, τὴν ὑδρογείον ἐννοεῖμεν. †

ΕΙΣΑΓΩΓΗ.

Μέλλοντες ἡμεῖς νὰ ἀκολουθήσωμεν τὴν θεωρίαν τῆς ὑδρογείου ἡμῶν σφαίρας, ἀρχίζομεν ἀπὸ τινὰς Οἰσμούς.

ΟΡΙΣΜΟΙ ΓΕΝΙΚΟΙ ΤΩΝ ΣΧΗΜΑΤΩΝ.

§. 6. 1. Σημεῖον εἶναι ὑπόθεσις χωρὶς καμμίαν ἔκτασιν, ὡς τὸ Αα. Σχ. 4.

2. Γραμμὴ εἶναι ἔκτασις καὶ μόνον τὸ μῆκος, χωρὶς πλάτος καὶ βάθος. τὰ ἄκρα ὅταν εἶναι πεπερασμένα, δὲν εἶναι ἄλλο, παρά σημεῖον. ὡς ἡ ΑΒ. Σχ. 5.

3. Εὐθεῖα Γραμμὴ εἶναι ἐκείνη, τῆς ὁποίας κἀνένα σημεῖον δὲν ἔξέχει, ὡς ἡ ΓΔ, ἢ ΑΒΓ. Σχ. 6.

4. Καμπύλη, ἢ Τόξον εἶναι ἐκείνη, τῆς ὁποίας τὰ μέρη δὲν κείνται ἕξίσως, ὡς ἡ ΓΔ. Σχ. 7. αὕτη σύγκειται ἀπὸ ἀναριθμήτους εὐθείας διαφόρως πως ἐγκεκλιμένας, ὡς ΕΖ. Σχ. 8.

5. Παράλληλοι ὀνομάζονται εὐθεῖαι τινες, αἱ ὁποῖαι κείνται εἰς τὸ αὐτὸ ἐπίπεδον, καὶ ἀπέχει ἕξίσως ἢ μία ἀπὸ τὴν ἄλλω, ὥστε αὐτὴν ἢ θελον ἐκβληθῶσιν ἐπ' ἀπειρον, δὲν ἢ θελον συμπέσειν ποτέ, ὡς ἡ ΑΒ, ΓΔ. αβ, γδ, εζ, Σχ. 9.

6. Εὐθεῖα αὐτὴν συμπέση ἐπ' ἄλλης εὐθείας, καὶ ἐμποιήσῃ τὰς ἐφεξῆς γωνίας ἴσας, λέγεται κάθετος, ὡς ἡ ΑΒ. Σχ. 10.

7. Ἄν εὐθεῖα γραμμὴ συμπέση κάθετως, θέλει κάμειν δύο γωνίας ὀρθαίς, ὡς ἡ ΑΒΓ. ΑΒΔ. Σχ. 10.

8. Ἄν πλαγίως, πλαγίως, ὡς ἡ ΕΒΔ. Σχ. 11.

8. Ἐκείνη ἡ γωνία, ἣτις εἶναι μεγαλιτέρα ἀπὸ τὴν ὀρθὴν, ὀνομάζεται ἀμβλεία, ὡς ἡ $AB\Gamma$. ἡ δὲ μικροτέρα, λέγεται ὀξεία, ὡς ἡ $AB\Delta$. Σχ. 11.

9. Σχῆμα ὀνομάζεται ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον περιέχεται ἀπὸ Γραμμᾶς, ὡς τὸ $AB\Gamma\Delta$. Σχ. 12.

10. Κύκλος ὀνομάζεται εὖ σχῆμα ἐπίπεδον, τὸ ὁποῖον δὲν περιέχεται, παρὰ ἀπὸ μίαν μόνην γραμμῆν. Περιφέρεια ὀνομάζεται αὕτη ἡ Γραμμὴ, ὡς ἡ $AB\Gamma$. Σχ. 4.

11. Κέντρον τῆς Κύκλου λέγεται ἐκεῖνο τὸ σημεῖον, τὸ ὁποῖον ἀπέχει ὅξισα ἀπὸ τῆς περιφέρειαν, ὡς ἡ K . Σχ. 4.

12. Ἐπιφάνεια εἶναι ἐκείνη, ἡ ἑποία ἔχει μόνον δύο ἐκτάσεις, μῆκος ἢ πλάτος, χωρὶς βάρους. ὡς ἡ $AB\Delta E$. Σχ. 12.

13. Παράλληλοι κύκλοι εἶναι ἐκεῖνοι, οἱ ὁποῖοι ἔχουσιν εὖ κέντρον κοινόν. ὡς $\Delta E Z$. Σχ. 4.

14. Στερεὸν ὀνομάζεται ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον ἔχει τρεῖς διαστάσεις, δηλ. πλάτος, μῆκος, καὶ βάρους. ὡς ἡ $AB\Gamma\Delta E Z H$. Σχ. 13.

15. Τρίγωνον λέγεται εὖ σχῆμα, συσθεμνόν ἀπὸ τρεῖς πλευρᾶς, καὶ τρεῖς γωνίας, ὡς τὸ $AB\Gamma$. Σχ. 14.

16. Τετράγωνον εἶναι εὖ σχῆμα συσθεμνόν ἀπὸ τέσσαρας πλευρᾶς, ἢ τέσσαρας γωνίας, ὡς τὸ $AB\Gamma\Delta$. Σχ. 15.

17. Κύβος λέγεται εὖ στερεὸν σῶμα συγκείμενον ἀπὸ ἕξ τετράγωνα ἐπίπεδα. ὡς ἡ $AB\Gamma\Delta E Z H$. Σχ. 13.

18. Σφαῖρα εἶναι εὖ σχῆμα στερεόν, συγκείμενον ἀπὸ μιᾶς μόνης ἐπιφανείας, ὡς ἡ $O A O$. Σχ. 3.

19. Τμήμα σφαίρας εἶναι εὖ τεμμάχιον αὐτῆς.

ΟΡΙΣΜΟΙ ΤΗΣ ΣΦΑΙΡΑΣ ΤΗΣ ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΗΣ.

§. 7. Ορισμός πρώτος. Γεωγραφία σημαίνει μίαν γενικὴν καταγραφήν ὅλης τῆς γῆς, τὸ ὄνομα τῆς ὁποίας παράγεται, ἀπὸ τῆ Γαῖα καὶ γράφειν. Ἡ Γεωγραφία εἶναι μία ἐπιστήμη χαρίεσσα καὶ ἡδονικὴ, μάλιτα καὶ ὠφέλιμος εἰς τὸν ἀνθρώπον. Αὕτη ἡ Μεθοδικὴ Γεωγραφία λαμβάνει τὰς ἀρχὰς καὶ τὰς γνώσεις τῆς ἀπὸ τῆς Φυσικῆς, Μαθηματικῆς, καὶ Ἀστρονομίας ἢ ὅποια ἢμπορεῖ νὰ νομισθῇ ὡς μία μικρὰ Ἀστρονομία· ἐπειδὴ καὶ κάθε σημεῖον τῆς γῆς, ἀνταποκρίνεται εἰς κάθε σημεῖον τῆς ἕρανῶ.

§. 8. Ορισμός δεύτερος. Ἀντις ἐννοήσῃ μίαν Γραμμὴν εὐθείαν κατὰ κάθετον πέσσαν ἀπὸ τὸν ἕρανόν, καὶ διῆσαν διὰ τῆ κέντρον τῆς γῆς, τελώσαν εἰς τὸ ἀπέναντι μέρος τοῦ ἕρανῶ, ὡς τὴν ΖΝ. αὕτη ὀνομάζεται κορυφαία Γραμμὴ. τὸ ἀνώτερον ἄκρον Ζ αὐτῆς λέγεται Ζενίθ, τὸ δὲ κατώτερον καὶ ἀπέναντι Ν, ὀνομάζεται Ναδίρ· τούτα τὰ δύο σημεῖα ἀπέχουσιν ἀλλήλων μὲ διακοσίας, ἢ μὲ ἑκατὸν ὀγδοήκοντα μοίρας. Ζενίθ καὶ Ναδίρ εἶναι ὀνόματα Ἀραβικὰ, καὶ δηλοῦσι τὸ μὲν πρῶτον, τὸ κατὰ κορυφὴν σημεῖον τῆς ἕρανῶ, τὸ δὲ ἄλλο, τὸ ἀντικόρυφον.

§. 9. Πόρισμα. Κάθε σημεῖον τῆς ἕρανῶ διώεται νὰ νομισθῇ ὡς Ζενίθ, ἢ καὶ Ναδίρ. ἐπειδὴ καὶ ἀνταποκρίνεται εἰς κάθε σημεῖον τῆς γήινης σφαίρας, ζν. Κάθε Ζενίθ πάλιν ἢμπορεῖ νὰ πέρνεται ὡς πόλος τῆς ἀνταποκρινομένου σημείου τῆς γῆς, καὶ πᾶσα κορυφαία γραμμὴ ὡς ἄξων τῆς ὀρίζοντος ἐκείνου τῆς σημείου.

§. 10. Ορισμός τρίτος. Ὁ ἄξων τῆς γῆς, εἶναι μία γραμμὴ κατ' ἐπίνοιαν μόνον, ἢ ὅποια διὰ μέσσω τοῦ κέντρον τῆς ἀπερνᾷ ἀπὸ τὸ εὖ μέρος ἕως εἰς τὸ ἄλλο. περὶ αὐτὴν τὴν γραμμὴν ὑποθέτομεν ὅτι

ὅτι κινεῖται ἡ Γῆ. (1) ὁ ἄξων ὁμῶς τῆς τεχνιτῆς σφαίρας, εἶναι πραγματικός· κατεσκευασμένος ἀπὸ μέταλλον, ἢ ἄλλο τι εἶδος, ὡς ἡ ΑΞ. γραμμὴ, περὶ τὸν ὁποῖον ἔρχεται ἡ σφαῖρα.

Ὁ ἄξων παράγεται ἀπὸ τῆς Ἄγω ρήματος, καὶ σημαίνει ἐκεῖνο, περὶ ὃ ἄγεται ἐν κύκλῳ. δύο εἶναι οἱ ἄξονες τῆς γῆς. ὁ μὲν μείζων ΙΣ. δὲρῖσκεται εἰς τὸ ἐπίπεδον τῆς Ἰσημερινοῦ· ὁ δὲ ἐλάσσων διαπερνᾷ τὸ κέντρον αὐτῆς τῆς ἐπιπέδου, ὅς τις καὶ κυεῖως ἄξων τῆς γῆς λέγεται.

§. 11. Πόρισμα. Ἐκ τῆς ἔπειτα, ὅπερ τὸ σῶμα τῆς γῆς δὲν εἶναι ἐντελῶς σφαῖρα, ἀλλὰ σφαιροειδές (2)· ἡ αἰτία ταύτης τῆς διαφορᾶς εἶναι, ἡ ἄξωνικὴ κίνησις τῆς γῆς. ὅτι ἡ γῆ εἶναι σφαιρικὴ, ἡ πείρα μᾶς διδάσκει· διότι ὅσον προχωροῦμεν εἰς εἴνα μέρος, ἄλλο τόσον ἐρώμεν τῆς ἀέρας πρὸς ἐκεῖνο τὸ μέρος ὑψιμύκας, καὶ ἀνάπαλιν.

§. 12. Ὁρισμὸς τέταρτος. Τὰ δύο ἄκρα τῆς ἄξονος, λέγονται Πόλοι. ὁ εἷνας τῆς ὁποίων, Ἄρκτικός, ὁ ἄλλος, Ἀνταρκτικός. παράγεται τὸ ὄνομα Πόλος, ἀπὸ τῆς πολέω πολῶ. καὶ σημαίνει περιστροφῆ, διότι μεταξύ εἰς αὐτοὺς περιστρέφεται ἡ γῆ. Ὁ Ἀρκτικός Πόλος ἔλαβε τὸ ὄνομα ἀπὸ τινος ἀέρας δεισκομένου εἰς τὴν ἔραν τῆς ἐλάττονος Ἄρκτες, καὶ καλέμενον Πόλον τῆς Παντός, μὲ ὅλον ὅπου ἀπέχει δύο ἡμισυ μοίρας ἀπὸ τὸν καθ' αὐτὸ πόλον τῆς παντός. Τῆτον τὸν πόλον ἔχκει διὰ σαφερὸν σημείον τῆς ἔραν ὅλοι οἱ Γεωγράφοι. Τῆτον ἔχκει διὰ ὁδη-

(1) Δι' αὐτὴν τὴν ἀπόδειξιν, ὅρα τὸν Νικηφόρον Θεωτόκην Ἀρχιεπίσκοπον Ἀστραχανίας, καὶ Θεολόγον τῆς Ἐκκλησίας, εἰς τὸν πρώτον Τόμον τῆς πειραματικῆς αὐτῆς Φυσικῆς. Φύλ. 264. σημείωμα πρώτον.

(2) Πρῶτος ὁ Παρμενίδης εἶπεν ὅτι ἡ γῆ εἶναι σφαιροειδής.

ὄδηγόν ὅλοι οἱ ναῦται, οἱ πλέοντες τὸ Ἀρκτικὸν ἡμισφαίριον.

Ἀνταρκτικὸς ὀνομάζεται ὁ ἄλλος, ἐπειδὴ καὶ ἐναντίως τῷ Ἀρκτικῷ κεῖται.

§. 13. Διὰ τὴν ἐννοήσωμεν λοιπὸν ἀκραιβέστερον τὴν σφαιρᾶν μας, πρέπει νὰ ὑποθέσωμεν καὶ μερικὰς κύκλους, οἱ ὅποιοι περικυκλώνουσι τὴν σφαιρᾶν ὡς τόσαι ἄλλαι ζῶναι, τῶν ὁποίων αἱ κυριώτεραι εἶναι αἱ ἑξῆς· τέσσαρες εἶναι μείζονες· δηλ. Πρῶτος εἶναι ὁ Ὀείζων. Δεύτερος, ὁ μέγιστος Μεσημβρινός. Τρίτος, ὁ Ἰσημερινός. Τέταρτος, ὁ Ζωδιακός. καὶ τέσσαρες εἶναι οἱ Ἐλάσσονες, δηλαδή δύο Τροπικοί, καὶ δύο Πολικοί.

§. 14. Ὁρισμὸς πέμπτος. Ἄν τις δεισκόμῃς εἰς μίαν μεγαλωτάτην πεδιάδα, ἢ θάλασσαν, καὶ θεωρήσῃ τὸν γύροντα, θέλει ἰδεῖν μίαν γραμμὴν κυκλικὴν, ἣτις φαίνεται ὅτι διαιρεῖ τὸν ἔρανον ἀπὸ τῆς γῆς, τὸν μὲν ἔρανον ἄνω, τὴν δὲ γῆν κάτω. ταύτῃ τῇ φαινομένῃ γραμμῇ τῇ ὀνομάζουσιν αἰθρῆτον ὀείζοντα.

Ὁ ὀείζων παράγεται ἀπὸ τῆς Ὀείζω ῥήματος, καὶ δηλοῖ ἀποπεράτωσιν τῆς ἐράσεώς μας. Τὸ κέντρον τῆς ὀείζοντος τέττα εἶναι ὁ θεατῆς ἐκείνου τῆς τόπου· ἢ Ἄκτις τοῦ δευῖ εἶναι περὶ 4, 187 Μέτρα τῆς Γαλλίας. (1) ἐπειδὴ καὶ ἐμποδίζεται ἡ ὄρασις ἀπὸ τῆς κυρτότητος τῆς γῆς νὰ βλέπωμεν ἀπώτερα. Ἡ περιφέρεια τῆς ὀείζοντος τέττα μόλις μετρεῖται μὲ 12, 561 μέτρα.

Πόρισμα. Κάθε τόπος ἔχει καὶ τὸν Ὀείζοντάτα. ἀλλ' οἱ τόποι εἶναι ἀναείρητοι· ἄρα καὶ οἱ Ὀείζοντες ἀπειροί.

§. 15.

(1) Εἰς τὴν ἑξῆς δέλωμεν ἰδεῖν καὶ νέα μέτρα τῆς Γαλλίας καὶ τὰ Μίλια.

§. 15. Ὅρισμός ἕκτος. "Αν τις ἐννοήσῃ εἶνα μεγαλώτατον κύκλον, τὸ ἐπίπεδον τῶ ὁποῖος νὰ διαπερνᾷ ἀπὸ τὸ κέντρον τῆς γῆς, παραλλήλως μὲ τὸν αἰσθητὸν μας Ὁρίζοντα, αὐτὸς ὁ κύκλος ὀνομάζεται ὀρίζων νοητός. ὡς $O o K o O$. Σχ. 3.

§. 16. Ὁ νοητός ὀρίζων δὲν εἶναι ἐν χήσει εἰς τὰς ἀνθρώπους, ἐπειδὴ καὶ ὑποτίθῃσι τὸν θεωρητικὸν εἰς τὸν κέντρον τῆς γῆς· μ' ὅλον τῆτο αὐτὸς παρασαίνεται εἰς τὰς τεχνικὰς σφαῖρας, ὡς τὸ $O O O O$, εἰς σχῆμα εἰνὸς μεγάλου κύκλου, ὁ ὁποῖος διαρεῖ τὴν σφαῖραν εἰς δύο ἡμισφαίρια· τὸ μὲν, ἄνω, τὸ δὲ, κάτω. εἰς αὐτὸν σημειώνουσι τὰς μῦνας, τὰς ἡμέρας τῶ χρόνος, τὰς μοίρας, καὶ τὰς ἀέμους ὅλας τῶ ἀνεμοδείκτε.

§. 17. Ὅρισμός ἕβδομος. "Αν τις ἐννοήσῃ μίαν γραμμὴν κυκλικὴν ἀπὸ τὸν εἶνα πόλον διῆσαν διὰ τῶ Zenith αὐτῶ, καὶ τοῦ ἄλλου τῆς πόλων, ὡς $P Z M$. αὐτὴν τὴν γραμμὴν θέλω τὴν ὀνομάσειν Μεσημβρινὴν, ἢ μέγιστον Μεσημβρινόν. εἰς αὐτὴν τὴν γραμμὴν ὅταν φθάσῃ ὁ ἥλιος, γίνεται Μεσημέριον. διὰ τῆτο καὶ τὸ ὄνομα Μεσημβρινὸς συυτίθεται ἀπὸ τῶ μέσος καὶ ἡμέρας.

Ὁ μέγιστος Μεσημβρινὸς εἶναι εἶνας κύκλος μεταλλικός, ὡς ὁ $A I M O$, Σχ. 3. ὅστις περιεργυρίζει ὅλῃν τὴν σφαῖραν, καὶ διαπερνᾷ ἀπὸ τὰ ἄκρα τοῦ ἄξονος. εἰς αὐτὸν τὸν Μεσημβρινόν εἶναι κεχαραγμένοι οἱ βαθμοὶ τοῦ πλάτους παντὸς τόπου τῆς γῆς. Οἱ Μεσημβρινοὶ τῆς γῆς εἶναι ἀπειροί, ἐπειδὴ καὶ κάθε τόπος ἔχει ἴδιον μεσημβρινόν. αὐτοὶ ὅλοι τέμνονται ἀπὸ τὸν Ὁρίζοντα πρὸς ὀρθάς.

§. 18. Ὅρισμός ὀγδοος. Πρῶτος Μεσημβρινὸς εἶν εἶνας ἀπὸ τὰς πολλοὺς κύκλους τῆς σφαῖρας, τὸν ὁποῖον οἱ Γεωγράφοι κατ' ἀρέσκειαν τὰς τὸν πέρνεσιν. Ἀπὸ τῆτον τὸν Μεσημβρινόν ἀρχονται καὶ μετρεῖσι τὰς βαθμὰς τῶ μήκους παντὸς τόπου.

Τὸ πάλαι οἱ Γεωγράφοι εἶχον διὰ πρῶτον Μεσημβρινὸν ἐκεῖνον, τὸν ἀπερνῶντα διὰ τῆς Νήσου Φέρρο τῆς Μακάρων, ἢτοι τῆς Καναρίων. Οἱ Ἄγγλοι ἔχουσι τὸν διὰ τῆς Λόνδρας· οἱ Γάλλοι τὸν διὰ τῆς Παρισίων. (1)

§. 19. Ὁρισμὸς ἑννατος. Ὁ Ἰσημερινὸς εἶναι εἷς κύκλος μέγιστος τῆς σφαίρας, ὁ ὁποῖος ἀπέχει μὲ 90. ἢ 100. μοίρας ἀπὸ τοῦς πόλους τῆς. αὐτὸς διαιρεῖ τὴν σφαῖραν εἰς δύο ἡμισφαίρια· ἐκ τῆς ὁποίων τὸ εἷς λέγεται Ἀρκτικόν, τὸ δὲ ἄλλο Ἀνταρκτικόν, ἢ Νότειον. ὡς ὁ ΙΚΣ. Σχ. 1. ὠνομάθη Ἰσημερινός, ἐπειδὴ ὅταν ὁ ἥλιος φθάσῃ εἰς αὐτὴν τὴν γραμμὴν, εἰς ὅλον τὸν κόσμον γίνεται ἰσημερία· δηλαδή ἡ ἡμέρα ἴση μὲ τὴν νύκτα. εἰς αὐτὴν τὴν γραμμὴν ὁ ἥλιος διαβαίνει δις τοῦ ἐνιαυτοῦ· δηλαδή εἰς τῆτον τὸν αἰῶνα, τῆ ὀγδόῃ τοῦ Μαρτίου κατ' ἡμᾶς, καὶ τῆ ἡ. τῆ Σεπτεμβρίας. Ὁ Ἰσημερινός χρησιμεύει εἰς τὰς Ἀστρονόμους διὰ νὰ δείσκωσι τὴν Ἰσημερίαν, τὰ παχάλια, καὶ τὰς δεαστοτικάς ἐορτάς. Ὁ Ἰσημερινός προχωρεῖ ἀπὸ τὴν Δύσιν πρὸς Ἀνατολάς, τέμνων ὅλας τὰς μεσημβρινούς πρὸς ὀρθάς, ὡς ΙΚΣ. Αὐτὸς διαιρεῖται εἰς 360°. μοίρας, ἢ 400°. κατὰ τὰς Γάλλους, αἱ ὁποῖαι χρησιμεύουσι πρὸς εὑρεσιν τῆς μήκους παντὸς τύπου τῆς γῆς, ἀρχομένου ἀπὸ τὸν πρῶτον Μεσημβρινόν· παραλλήλως μὲ τὸν Ἰσημερινόν ἐνοεῦνται καὶ ἄλλοι ἀναείθμητοι κύκλοι, τῆς ὁποίων ἀπάντων αὐτὸς εἶναι ὁ μέγιστος.

§. 20.

(1) Ἐγὼ ὁμῶς εἰς τὸν νέον Ποσειδῶνα, ἢτοι εἰς τὴν νέαν Ἑλληνικὴν θαλάσσιον μετὰ Χάρταν, ἔβαλα διὰ πρῶτον Μεσημβρινόν τὸν διὰ τῆς Κωνσταντινουπόλεως. Ἐνα μὲν διότι ἡ Χάρτα εἶναι διὰ τὰς Ἑλληνας ναύτας, ἄλλο δὲ, ὅτι ὁ Μεσημβρινός τῆς Βυζαντίων διαιρεῖ τὴν Εὐρώπην ἀπὸ τὴν Ἀσίαν· ἄλλο δὲ, ὅτι καὶ ἡ Μεσόγειος θάλασσα ἀρχεται ἀπὸ τοῦ Μεσημβρινόν τῆς Περποντιδος.